

Vuoden 1734 laki

Vuoden 1734 laki on nyt juhlittavan lakikäännöksen "äitilakikirja". Tämä on vanhin sekä Suomessa että Ruotsissa vielä joiltain osin voimassa oleva laki. Tullessaan voimaan 1. syyskuuta 1736 se kumosi vuonna 1442 laaditun Kuningas Kristofferin maanlain ja sitä vanhemman Maunu Eerikinpojan kaupunginlain.

Vuoden 1734 lain valmistelu aloitettiin virallisesti vuonna 1686. Keskiaikaisen lainsäädännön vanhentuneisuus oli kuitenkin tiedostettu jo aikaisemmin ja lain uudistaminen oli ollut esillä toistuvasti 1600-luvun alusta alkaen. Lain uudistamiselle tarvittavaa poliittista tahtoa ei kuitenkaan löytynyt. Eräänä syynä tähän oli se, ettei aatelisto pitänyt lain uudistamista omien intressiensä mukaisena.

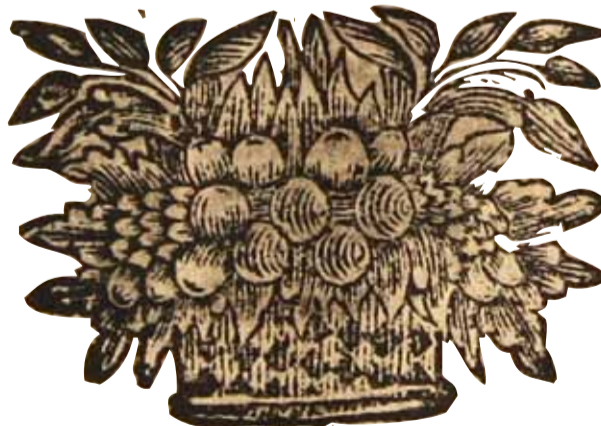
Sysäyksen lain uudistamiselle antoi 1680-luvulla käynnistyneet ns. reduktio-oikeudenkäynnit, joissa yksinvaltiaaksi noussut kuningas Kaarle XI pyrki palauttamaan itselleen aatelistolle siirtynyttä maaomaisuutta. Oikeudenkäyntejä vaikeutti se, että voimassa oleva laki oli aukollinen ja tulkinnanvarainen ja että tuomioistuinten käytännöt vaihtelivat.

Komissio lain valmistelemiseksi asetettiin 6. joulukuuta 1686. Komission jäsenet olivat ansioituneita lakimiehiä, mutta komission jäseniä ei valittu pelkästään lainopillisen kyvykkyyden perusteella. Kaarle XI valitsi komission jäseniksi asiantuntijoita yhteiskuntapiireistä jotka olivat kannattaneet reduktiopolitiikkaa ja itsevaltiutta. Lainvalmistelijat kuuluivat siksi alempaan virka-aateliin ja porvaristoon.

Vuoden 1734 laki oli enemmän vanhan sääty-yhteiskunnan aikaisen tapaoikeuden kodifikaatiota kuin uuden oikeuden luomista. On kuitenkin esitetty myös näkemyksiä, että vuoden 1734 lain tarkoituksena ei ollut ainoastaan koota voimassa olevat säännökset yhdeksi lakikirjaksi ja täydentää syntyneet aukkokohdat, vaan että oikeutta tosiasiallisesti uudistettiin vuoden 1734 lain myötä. (Ylikangas, 1986, 27)

Vuoden 1734 laki on ainutlaatuinen oikeudellinen dokumentti. Sen säätäminen on viimeinen kerta kun Ruotsissa tai Suomessa on suoritettu siviili-, rikos- ja prosessioikeudellisten säädösten yhtäaikainen kokonaisuudistus. Vuoden 1809 valtiopäivillä päätettiin, että laki jää voimaan autonomisessa Suomen suurruhtinaskunnassa. Laki on näin välittänyt Ruotsin vallan perintöä autonomian ajalle ja myös itsenäiseen Suomeen. Lailla on ollut suuri merkitys Suomen oikeudellisen tradition luomisessa ja myöhemmässä kehityksessä. Lain pitkäikäisyys on osoitus siitä, että lakiin on kirjattu periaatteita, jotka olivat käyttökelpoisia vielä muuttuneissa yhteiskunnallisissa oloissa.

Aikaisempien lakien tavoin vuoden 1734 laki jakaantui pääosiin, ns. kaariin. Kaaria oli yhdeksän: Naimisen Caari, Perindö Caari, Maan Caari, Rakennus Caari, Cauppa Caari, Pahantegon Caari, Rangaistus Caari, Ulosmittaus Caari ja Oikeudenkäymisen Caari. Suomen oikeudenkäymiskaarella on vielä joitakin pykälää voimassa 1734 vuoden laista. Varsinkin Ruotsissa, mutta myös Suomessa on kaari-nimitystä (balk) myöhemmin käytetty keskeisten lakien nimissä. Mitään juridista merkitystä kaari-nimityksellä ei kuitenkaan ole. Suomessa on nykyisin voimassa vuoden 1965 perintökaari ja 1995 maakaari, jotka kumosivat samannimiset 1734 vuoden lait.

Samuel Forseen - suomenkielisen lakikirjan uranuurtaja

Samuel Forseen suomensi ensimmäisenä vuoden 1734 lain. Turun hovioikeuden arvellaan esittäneen kuninkaalle lain tultua voimaan 1736, että se pitäisi kääntää suomen kielelle, jolloin kuningas antoi yleisen luvan lain suomentamiseen ja painamiseen tietyin ehdoin. Forseen ryhtyi työhön, ja käännös valmistui vuonna 1738. Käännöksen tarkastaminen viivästyi monesta syystä, eikä Forseen saanut työstään palkkiota.

Samuel Forseen (alun perin Forsenius) syntyi noin vuonna 1686 Turussa. Isä, Johan Forsenius nuorempi, toimi poikansa syntymän aikoihin Turun koulun opettajana, myöhemmin hänestä tuli Lohjan kirkkoherra. Samuel Forseen tuli ylioppilaaksi vuonna 1706. Filosofian maisteriksi hän valmistui Turun akatemiasta vuonna 1712.

Forseen sai nimityksen Turun ja Porin läänin lääninsihteeriksi 1714. Virkaansa hän astui kuitenkin vasta vuonna 1721, sillä isonvihan (venäläisten miehitys vuosina 1713 - 1721) vuoksi Forseen oli paossa Ruotsissa. Palattuaan Suomeen Forseen hoiti lääninsihteerin virkaa koko loppuelämänsä ajan. Hän tuli hyvin toimeen maaherraesimiestensä kanssa, ja näiden estyneenä ollessa Forseen myös johti lääniniä useaan otteeseen. Forseen kuoli 1744 Turussa.

Käännöksen tarkastaminen alkaa ja kirjatilauksia kerätään

Kuningas oli kirjeessään Turun hovioikeudelle jo syksyllä 1738 ilmaissut ilonsa suomennoksen valmistumisesta ja samalla määrännyt hovioikeuden huolehtimaan sen tarkastamisesta. Käsikirjoitus oli sen vuoksi hovioikeuden hallussa. Ennen kuolemaansa Samuel Forseen pyysi hovioikeudelta käsikirjoitustaan takaisin. Hovioikeus ei kuitenkaan suostunut pyyntöön, koska kuninkaan määräämää tarkastusta ei ollut vielä tehty.

Kuningas oli ollut valmis myöntämään Forseenille yksinoikeuden lakiteoksen painattamiseen tarkastamisen valmistuttua. Kymmenlapsista perhettä 300 taalarin vuosipalkalla elättävä ja tulipalossa omaisuutensa menettänyt Forseen ilmoitti kuitenkin painattamisen olevan mahdotonta hänen kohdallaan.

Eräs kirjanpainaja oli luvannut maksaa Forseenille suomennospalkkion, jos kirjalle olisi hankittu tuhat tilaajaa ja kirjan hinnaksi olisi määrätty 6 taalaria. Ennen uuden sodan (pikkuviha, venäläisten miehitys 1741 - 1743) syttymistä oli hovioikeuden kehotuksesta ennätettykin kerätä kirjan tilauslistoja kirjanpainajaa varten. Sota kuitenkin keskeytti valmistelut.

Käsikirjoituksen kohtalo - miksi lakikirjasta ei tullut virallista

Pari vuotta Forseenin kuoleman jälkeen hänen poikansa Fredrik lähetti kuninkaalle kirjeen, jossa hän pyysi hovioikeuden velvoittamista luovuttamaan kirjoitus hänelle. Kuninkaan hovioikeudelta vaatimassa selvityksessä hovioikeus arveli tarkastamiseen tarvittavan vielä runsaasti aikaa. Hovioikeus ehdotti, että Forseenin leskelle armollisesti annettaisiin jonkinlainen korvaus. Kuninkaan kanta oli, että painatusoikeuden saajan asia on aikanaan maksaa korvaus leskelle. Eräiden tietojen mukaan Forseenin leskelle olisi kuitenkin myönnetty valtion varoista 600 taalaria palkkioksi hänen miesvainajansa "vaivoista".

Porvoon tuomiokapituli oli omasta aloitteestaan antanut Forseenin käsikirjoituksesta lausuntonsa. Turun hovioikeus oli antanut varsinaisen tarkastustyön Ylä-Satakunnan kihlakunnantuomarin **Gabriel Thavoniuksen** tehtäväksi. Hovioikeus aikoi tarkastuttaa suomennoksen myös muutamalla parhaiten suomen kieltä taitavalla kihlakunnantuomarilla, pormestarilla ja papilla. Tämän jälkeen nämä ja hovioikeuden suomea osaavat jäsenet olisivat kokoontuneet yhdessä lopullisesti tarkastamaan tekstin.

Thavonius oli ennättänyt laatia suomennoksesta huomautuksensa ennen kuolemaansa 1748, mutta hovioikeus ei ehtinyt tarkastaa niitä. Erästä kuninkaan kirjeestä on selvinnyt hovioikeuden kanta, ettei se vastaisuudessaakaan ennättäisi tarkastaa suomennosta. Hovioikeus esitti kuninkaalle, että joku saisi ottaen huomioon Thavoniuksen muistutukset julkaista käännöksen yksityisenä teoksena. Hovioikeuden esityksen mukaan tuomioistuinten tulisi sekä Ruotsissa että Suomessa käyttää edelleen vain säätyjen hyväksymää ja kuninkaan vahvistamaa ruotsinkielistä lakia. Kuningas hyväksyi tämän suunnitelman. Tuleva painettu suomenkielinen lakikirja sai näin vain epävirallisen aseman.

Sittemmin Vaasan hovioikeuden presidentiksi tullut **Paavo Alkio** kirjoitti ja lausui mielipiteensä asiasta kaksisataa vuotta myöhemmin:

"Näin Turun hovioikeus oli osoittanut olevansa kykenemätön tarkastamaan tai edes tarkastuttamaan lakikirjan suomenkielistä käännöstä. Hovioikeudessa ei ilmeisesti ollut ketään, joka olisi pystynyt tajuamaan suomenkielisen lakikirjan arvoon ja merkityksen."
(Alkio 1959, 786)

Samuel Forseenin alkuperäiskäsikirjoitus oli pitkään kateissa. Vuonna 1859 kirjojenkeräilijä **K. W. Rangell** löysi nahkakantisen sidoksen Isojoen lukkarinvirkatalon ullakolta. Sidos luovutettiin vuonna 1914 Helsingin yliopiston kirjastoon, nykyiseen Kansalliskirjastoon, jossa sitä säilytettiin kirjaston varastossa. Keväällä 1959 yliopiston kirjasto järjesti näyttelyn, jossa esiteltiin suomenkielisen lakikirjan kehitystä kahdensadan vuoden aikana. Tuossa yhteydessä kirja löytyi uudelleen. Ohessa on esillä joitakin skannattuja kopioita.

Forseenin käsikirjoituksessa ei ole korjauksia. Professori **Martti Rapolan** tekemässä vertailussa käsikirjoituksen ja painetun lakikirjan tekstien välillä hän huomasi lukuisia sanajärjestykseen, lauserakenteeseen ja sanoihin kohdistuneita muutoksia. Oletettavasti painatusta varten laadittiin kokonaan uusi käsikirjoitus, joka kuitenkin on hävinnyt.

Paavo Alkio on kirjoittanut:

"Nykypäivien lukijan mielestä Forseenin tekstiin tehdyt muutokset eivät kaikki ole parannuksia.

Forseen kirjoitti nimismies, korjaaja nimitysmies,

Forseen neitsyt, korjaaja piika,

Forseen kamari, korjaaja kammio,

Forseen wapaehtoinen, korjaaja wapamielinen.

Maallikosta tuntuu siltä, että Forseen ei lainkaan ollut huono suomenkielen taitaja."

(Alkio 1959, 787)

Suomennos vihdoinkin painokuntoon

Erik Johan Paléen saattoi lainsuomennoksen vihdoinkin painokuntoon.

Erik Johan Paléen (1716 - 1788), Piikkiön ja Halikon kihlakunnantuomarin Abraham Paléenin poika, pääsi ylioppilaaksi 1731 Turussa. Reilut kuusi vuotta myöhemmin hänestä tuli Turun hovioikeuden auskultantti. Tämän jälkeen Paléen toimi oikeusrevision toimituskunnassa kuninkaan kansliassa Tukholmassa yleten ylimääräisestä kanslistista vakinaiseksi protokollasihteeriksi. Hän toimi vuosien 1755 - 1770 aikana valtiopäivillä talonpoikais-säädyn sihteerinä. Paléen toimi Pohjois-Suomen laamannina 1766 - 1783. Hänet aateloitiin 1770, ja hän osallistui sukunsa päämiehenä yksille valtiopäiville. Erik Johan af Palén kuoli Tukholmassa 1788.

Paléen solmi avioliiton Samuel Forseenin tyttären Anna Johannan kanssa appensa kuolinvuonna 1744.

Paléen ajoi vuoden 1734 lain suomennoksen painattamisasiaa työskennellessään ja asuessaan Tukholmassa. Hän sai haltuunsa edesmenneen appensa käsikirjoituksen Turun hovioikeudelta. On mahdollista, että Paléen huolehti uuden käsikirjoituksen laatimisesta ottaen huomioon Thavoniuksen ja myös Porvoon tuomiokapitulin Forseenin suomennokseen tekemät huomautukset.

Vuonna 1756 Paléen ilmoitti käsikirjoituksen olevan painokunnossa. Silloin hänelle myönnettiin erioikeus 10 vuoden aikana painattaa suomenkielistä lakikirjaa.

Kirjan kustantaminen

Paléen siirsi painatusoikeutensa Turun hovioikeuden aktuaarille **Georg Gustaf Saloniukselle**.

Georg Gustaf Salonius (1705 - 1760), Nauvon kirkkoherran Gustaf Erici Saloniuksen poika, oli tullut Turun hovioikeuden auskultantiksi 1739 ja hovioikeuden aktuaariksi 1746. Hovioikeudessa työskennellessään Salonius näki suomenkielisen lainkäännöksen vaiheita. Vuonna 1748 Salonius solmi avioliiton rikkaan kauppahuoneen omistajan tyttären **Anna Havemanin** kanssa.

Salonius oli avioliiton myötä varakas mies, joka uskalsi tehdä kirjanpainaja **Merckellin** kanssa sopimuksen suomalaisen lakikirjan painattamisesta. Salonius siis kustansi valmiin suomennoksen painattamisen ja mahdollisesti valvoi painatustyötä. Salonius kuoli 1760, joten hän ehti nähdä lakikirjan ilmestymisen vuotta aikaisemmin.

Oli kulunut parikymmentä vuotta Forseenin käännöksen valmistumisesta. Vuonna 1759 painetun lakikirjan pohjana ollut ja hävinnyt käsikirjoitus on osin poikennut huomattavastikin Forseenin käsikirjoituksesta. Oli siis kaksi vuoden 1734 lain vanhaa suomennosta. Kuitenkaan kirjan nimiölehdellä ei ole sen enempää Forseenin kuin Paléeninkaan nimeä. Sen sijaan nimiölehdellä on teksti "*Pränttijn annettu Georg Saloniuxelda, cuning. howrätin actuariuxelda omalla culutuxella, vuonna 1759.*"

Kuva Turusta 1700-luvulta.
Bild av Åbo från 1700 talet.

Turku 1700-luvulla. Postikortti. Alkuperäinen silkki-maalauksen Turun kaupungin historiallisessa museossa. Kuva: Museovirasto

Kirjapaino

Vuoden 1759 lakikirjan nimiölehdellä on merkintä *“Turusa : prändätty directeuriltä ja cuningalliselda kirjanprändäjälä suuren-ruhtinanmaasa Suomesa, Jakob Merckellildä”*. Tosiasiassa ensimmäisen lakikirjan painaja oli **J. C. Frenckell**.

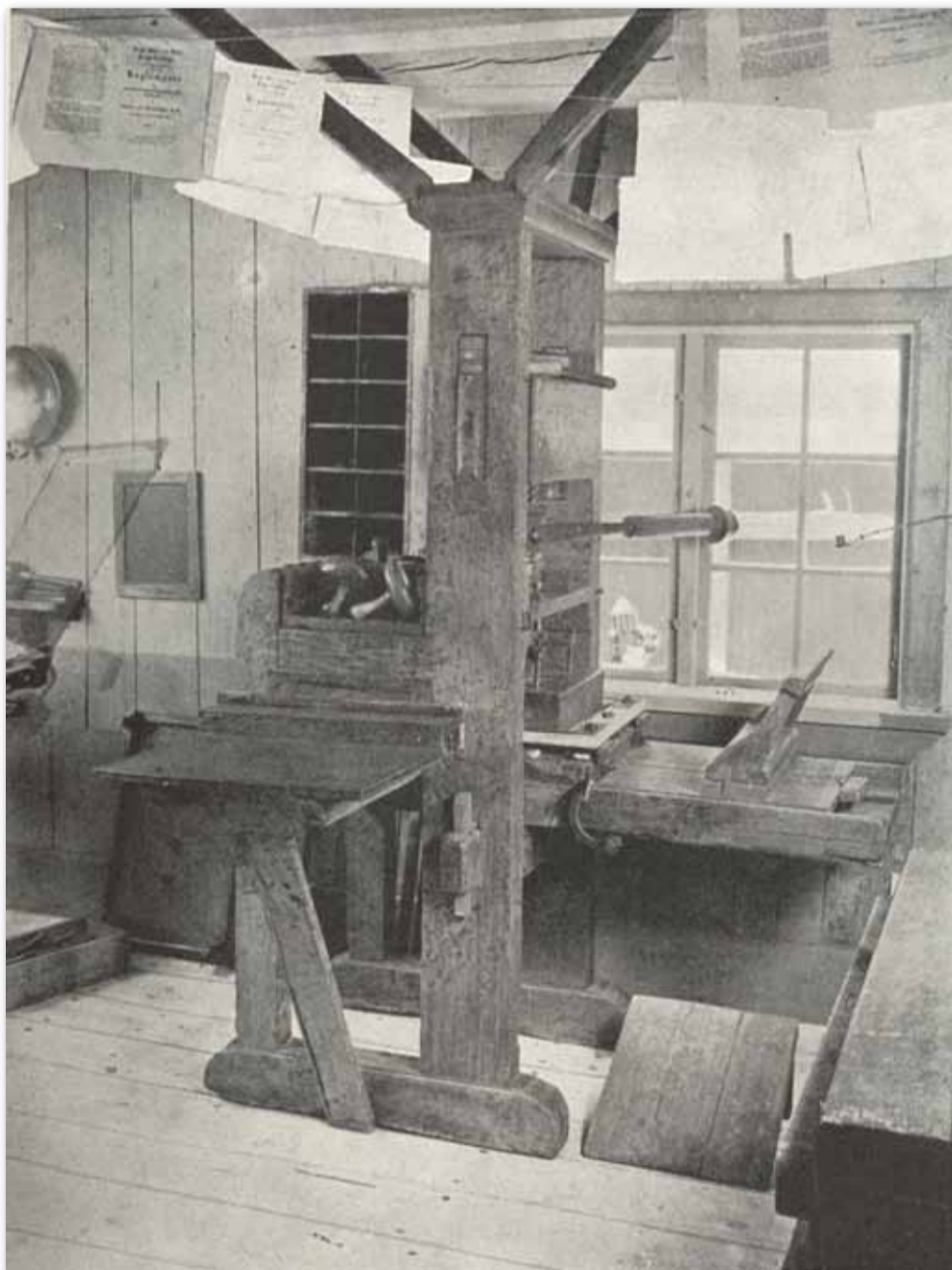
Kirjapainotoiminta sai Suomessa alkunsa Turun akatemian perustamisen myötä. Akatemia perustettiin vuonna 1640, ja kaksi vuotta myöhemmin aloitti *akatemian kirjapaino* toimintansa.

Akatemian konsistori otti vuonna 1750 kirjanpainajaksi **Jakob Merckellin**, joka toimi kuninkaallisena kirjanpainajana Suomen Suuriruhtinaskunnassa. Kuninkaallisen kirjanpainajan asemassa Merckellillä oli yksinoikeus painaa suomenkieliset kuninkaalliset asetukset.

Akatemia luovutti kirjapainon Merckellille 1313 kuparitaalarista. Merckell lupautui pitämään kirjapainon aina täysin varustettuna kirjaimistolla, joka riittäisi suomalaisen raamatun uuden painoksen julkaisemiseen. Ilmaiseksi Merckellin piti painaa eräitä akatemian julkaisuja. Korvaukseksi hän sai nauttia kuninkaan vuonna 1741 akatemialle myöntämää erioikeutta suomalaisten virsikirjojen ja katekismusten julkaisemiseen.

Jakob Merckell asui tosiasiallisesti Tukholmassa ja hoiti Turun kirjapainoan faktorin avulla. Faktoriksi hän otti Turkuun elokuussa 1756 J. C. Frenckellin, joka sai viikkopalkkaa 21 kuparitaalaria ja vapaan asunnon. Johan Christopher Frenckell oli syntynyt vuonna 1719 Thöreyin kylässä Saksissa ja saanut kirjanpainajan koulutuksen Erfurtissa. 1743 hänet oli Turussa kiinnitetty kisälliksi Merckellin edeltäjän akatemiankirjanpainaja Juhana Kämperin kirjapainoon.

1758 Frenckell sai ostaa Merckelliltä puolet kirjapainosta 7000 kuparitaalarin hinnasta. 1761 hän alkoi merkitä nimensä kirjoihin, jotka ilmestyivät Turun kirjapainosta. Lopullisesti Turun akatemian kirjapaino siirtyi Frenckellin kirjanpainajasuvun omistukseen vuonna 1763. *Frenckellin kirjapaino Oy* toimi aina vuoteen 2008 saakka. Yrityksen viimeinen toimitusjohtaja oli yhdeksättä polvea Frenckelleitä yrityksessä.

Tamminen painokone kirjakäsityöpajassa Skansenin museossa. Kuva kirjasta Kirjanpainajat Frenckell ja heidän edeltäjänsä Turun akatemiassa. Helsinki 1942. Alkuperäinen valokuva Nordiska Museet

Tuomarin Oijennus nuorat

Lakikirjassa on 313 sivua ja hakemisto sekä "Muutamat yhteiset Oijennus nuorat". Nämä olivat **Olaus Petrin** tuomarinohjeet 1530-luvulta, jotka oli julkaistu ensimmäisen kerran painettuna vuonna 1616. Tuomarinohjeet kuuluivat satoja vuosia lakikirjan yhteyteen sekä Suomessa että Ruotsissa.

"Väärin saatu ei ole saatu", "Se tekee lakia vastaan, joka tekee lain tarkoitusta vastaan", "Ei kukaan voi antaa toiselle suurempaa oikeutta kuin hänellä itsellään on", "Hyvä ja älykäs tuomari on parempi kuin hyvä laki", "Mikä ei ole oikeus ja kohtuus, ei saata olla lakikaan" ovat viitoittaneet tietä tuomarille.

Ohjeet olivat sananmukaisesti ohjeita, ne eivät olleet lain tapaan velvoittavia. Ohjeissa on lisäksi kohtia, jotka on toteutettu vuoden 1734 laissa. Tällainen on muun muassa periaate, jonka mukaan valan avulla ei voi tukea kanna-
netta, vaan puolustaa syyttömyyttään. (Ylikangas 1984, 234)

Ohjeilla on ollut merkittävä painoarvo. **Heikki Ylikankaan** mukaan "tuomarinohjeet ja vuoden 1734 laki ovat muodostaneet toisiaan hyödyttäneen ja toisiaan täydentäneen kokonaisuuden. Ohjeiden joustavuus, vapaamielisyys ja avara humanismi ovat olleet lieventämässä ja pehmentämässä lain jäykkyyttä ja vanhanaikaista ankaruutta – määräsihän se kaikkiaan 68:sta eri rikoksesta seuraamukseksi kuoleman. Toisaalta vuoden 1734 laki on täsmällisine säännöksineen ehkäissyt ja hillinnyt niitä, jotka tuomarinohjeiden väljyyttä hyväksi käyttäen ovat tähänneet haluamiinsa muutoksiin (Ylikangas 1984, 235).

Näyttelyvieras voi halutessaan tutustua lähemmin tuomarinohjeisiin esillä olevasta vuoden 1759 lakikirjan näköispainoksesta. Vuoden 1759 lakikirjavitriinien yläpuolella olevat kuvat ovat tuomarinohjeista.

Tietoa jäljellä olevista vuoden 1759 lakikirjoista

Eduskunnan kirjasto on kerännyt tietoa Suomessa vielä jäljellä olevista vuoden 1759 lakikirjoista 250-vuotisjuhlanäyttelyä valmisteltaessa. Kirjasto lähetti kirjeet maakuntakirjastoille, tuomioistuimille, maakunta-arkistoille ja eräille virastoille. Lakimiesuutisissa ja Ohoi-lehdessä julkaistiin ilmoitukset ja Eduskunnan kirjaston verkkosivustolla oli tiedote. Tieteellisten kirjastojen osalta kartoitus tehtiin tutkimalla niiden kokoelmatietokannat. Kun kartoitusta ruvettiin tekemään, oli tiedossa 17 kirjaa. Työn tuloksena saatiin tiedot 22 kirjasta.

Eniten kirjoja on kirjastojen kokoelmissa. Niistä suurin osa on tieteellisissä kirjastoissa. Kuopion kaupunginkirjastossa on kaksi aiemmin Kuopion lyseon kokoelmiin kuulunutta nidettä. Vanhojen lyseoiden kokoelmissa kirjoja on ollut enemmänkin, kartoituksen yhteydessä löytyi Borgå Gymnasiumin kokoelmiin kuuluva kirja ja Vaasan tiedekirjasto on saanut kirjoja Vaasan ruotsinkielisestä lyseosta.

Hovioikeuksien kokoelmiin kuuluu yhteensä kuusi lakikirjaa. Käräjäoikeuksilta saatiin tiedusteluun myönteinen vastaus ainoastaan Kokkolasta. Joensuun maakunta-arkistossa ja Vaasan maakunta-arkistossa sekä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuralla on yksi kirja. Pohjanmaan museossa on kaksi kirjaa. Yksityishenkilöiden kokoelmissa on 12 kirjaa. Maantieteellisesti Pohjanmaalla on kirjoja suhteessa eniten. Ainakin puolet kirjoista on varustettu jonkinlaisin omistusmerkinnöin. Merkinnöistä osa on nykyisille omistajille tuntemattomia ja osassa taas esiintyy nykyisen omistajan sukunimi.

Kirjat jakautuvat seuraavalla tavalla:

Kirjastot 14
Hovioikeudet 6
Käräjäoikeus 1
Maakunta-arkistot 2
Museo 2
Seura 1
Oppilaitos 1
Yksityishenkilöt 12

Kirjoja on siis tiedossa 39 kappaletta. Vuoden 1759 lakikirjojen määrän kartoitusta on tarkoitus jatkaa, ja Eduskunnan kirjastossa otamme kiitollisuudella vastaan tietoja nyt kartoituksen ulkopuolelle jääneistä lakikirjakappaleista. Pyydämme teitä ottamaan yhteyttä joko sähköpostitse kirjasto@eduskunta.fi tai puhelimitse (09) 432 3434.

Suomenkielisen lakiteoksen merkitys

Vuonna 1759 julkaistulla suomalaisella lakikirjalla oli tärkeä merkitys, vaikka kirja ei saanutkaan virallista asemaa. Lukuisat oikeudenhakijat, jotka eivät ymmärtäneet ruotsia, saattoivat suomenkielisen lakikirjan avulla saada selkoa lain säännöksistä. Helpotusta lakikirja antoi myös virkamiehille, joiden oli joskus pakko käyttää suomea.

Kirja oli tukena ja ohjeena kielellisissä kysymyksissä kun kuninkaallisia asetuksia ja julistuksia vastaisuudessa suomennettiin. Laajasta yleisestä laista huolimatta ilmestyi entistä nopeammassa tahdissa kaikenlaisia asetuksia ja virallisia määräyksiä, joilla säännösteltiin kauppaa, maataloutta ja muita elinkeinoja, jopa kansalaisten yksityiselämää. Kaikkia näitä ei julkaistu suomenkielisinä, mutta silti vuosi vuodelta kasvoi niiden virallisten asiakirjojen määrä, jotka hallitus katsoi tarpeelliseksi käännättää suomeksi. (Pajula 1960, 111)

Tänä päivänä kun on kulunut 250 vuotta lakikirjan ilmestymisestä, voimme historiallisesta perspektiivistä ymmärtää sen urauurtavan merkityksen, mikä kirjalla on ollut suomalaisessa yhteiskunnassa ja oikeudenkäytössä.

Hinta ja painosmäärä

Painoksen tarkkaa määrää ei varmuudella tiedetä. Kirjallisuudessa (mm. Pajula 1960, 120) puhutaan pienestä painoksesta. Turun hovioikeuden aloitteesta ryhdyttiin keräämään listoille nimiä 1000 tilaajan saamiseksi, mutta hanke jäi kesken. Hinnaksi oli määrätty tuolloin joko 3 (Pajula 1960, 92) tai 6 taalaria (Alkio 1959, 785). Todennäköisesti vuonna 1759 hinta oli lähempänä jälkimmäistä.

Taaleri eli ta(a)lari on nimitys monissa maissa 1500 - 1800-luvuilla lyödyille rahoille. Esimerkiksi marraskuussa 1776 Turussa tynnyrillinen rukiita maksoi 60 kuparitaalaria ja tynnyrillinen ohria 42 kuparitaalaria (Wikipedia).

Lähteitä ja lisätietoja:

Alkio, Paavo: Suomalainen Lakikirja 200-vuotias. Lakimies 1959, s. 781 - 788.

Gardberg, Carl-Rudolf. Kirjapainotaito Suomessa. 2, Kirjapainotaito Suomessa Uudenkaupungin rauhasta Turun paloon. Helsinki, 1957.

Jägerskiöld, Stig: Kring tillkomsten av 1734 års lag. SvJT 1984, s. 681 - 699

Kekkonen, Jukka: Vuoden 1734 laki. Encyklopedia Iuridica Fennica VII. Jyväskylä 1999, s. 1295 - 1298

Krohn, Julius: Suomalaisen kirjallisuuden vaiheet. Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 1897.

Lagus, W. G.: Om finska lagöfversättningar. Helsingfors : Finska Litteratursällskapetets tryckeri, 1863.

Modeen, Tore: 1734 års lag 250 år. Finlands och Sveriges rätt - En samling uppsatser av Tore Modeen. Åbo 1989, s. 9 -12

Pajula, Paavo: Suomalaisen lakikielen historia pääpiirteittäin. Porvoo, 1960

Ylikangas, Heikki: 250-vuotiaan lakivanhuksemme syntytausta. Oikeus 1984, s. 184 -186

Ylikangas, Heikki: vuoden 1734 lain tausta. Teoksessa: Ruotzin Waldacunnan Laki. Näköispainos. WSOY, 1984.

Ylikangas, Heikki: Vuoden 1734 lain syntytausta. Oikeudellisen sääntelyn kehityslinjoja. Helsinki 1986, s. 12 - 27

<http://www.helsinki.fi/ylioppilasmatrikkeli/>

<http://www.kansallisbiografia.fi/>

<http://artikkelihaku.kansallisbiografia.fi/artikkeli/6315/> Palén, Erik Johan af (1716 - 1788). Kirjoittaja Ilkka Teerijoki, artikkeli julkaistu 30.11.2001.

<http://artikkelihaku.kansallisbiografia.fi/artikkeli/8993/> Salenius, Georg (1705 - 1760). Kirjoittaja Anneli Mäkelä-Alitalo, artikkeli julkaistu 9.10.2006.

